

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Participatie en milieueffectrapportage

Hoe zet je participatie in bij milieueffectrapportage?

Welke stappen zijn nodig? Hoe werkt de interactie tussen participatie en milieueffectrapportage? De meerwaarde van de interactie tussen participatie en milieueffectrapportage ontstaat als het participatietraject vragen, zorgen en ideeën oplevert voor milieueffectrapportage en andersom, als een milieueffectrapport nieuwe inzichten levert aan het participatietraject.

Met deze aanpak sorteert het bevoegd gezag voor op de Omgevingswet waarin veel aandacht is voor vroegtijdige participatie.

Wat is milieueffectrapportage?

Milieueffectrapportage (mer) brengt de gevolgen van een plan in beeld voordat er een besluit over is genomen. De initiatiefnemer beschrijft de verwachte gevolgen in een milieueffectrapport (MER). Voor een zorgvuldige afweging bevat het rapport alternatieve oplossingen met bijbehorende milieueffecten. De verantwoordelijke overheid – Rijk, provincie, gemeente, waterschap – neemt het rapport mee in haar overwegingen. Dit garandeert een volwaardige rol voor de leefomgeving in de besluitvorming over plannen en grote projecten.

Wat is participatie?

Participatie geeft iedereen de gelegenheid om een mening te geven over een plan voordat het gevoegd gezag een besluit neemt over het plan. Het bevoegd gezag brengt de meningen in kaart en zoekt samen met de indieners naar eventuele alternatieven. Hiermee krijgen belangen een volwaardige rol in de besluitvorming over plannen en projecten.

Interactie tussen participatie en mer

Door milieueffectrapportage en participatie in een vroeg stadium samen op te pakken, kunnen zij elkaar en het plan of besluit versterken. Tijdens een participatieproces ontstaan vragen waarvoor milieueffectrapportage de inhoudelijke en objectieve informatie biedt. Vanuit milieueffectrapportage ontstaan oplossingen en mogelijke alternatieven. Die kunnen dan weer meegenomen worden in het participatieproces. Het is een iteratief proces.

Voorbeeld vleermuizen

Een lid van de lokale natuurorganisatie observeert al jaren vleermuizen in de omgeving. Daardoor weet zij als geen ander waar beschermde soorten zitten en hoe zij zich door het jaar heen verplaatsen. Dankzij deze kennis werden vleermuizen met een scherm naar het bos geleid en kon volgens planning gewerkt worden aan het spoorviaduct.

Hoe werkt het?

Een participatietraject volgt de RISC-stappen:

1. Randvoorwaarden stellen
2. Inhoud verzamelen
3. Selecteren van informatie
4. Communiceren over het resultaat en vervolg

De volgorde van de vier stappen ligt vast. In elke fase van een project worden ze opnieuw doorlopen.

Stap 1: Randvoorwaarden stellen

Het bevoegd gezag stelt de *participatieruimte* vast: de randvoorwaarden waarbinnen participatie zinvol is.

Randvoorwaarden gaan over:

- de doelstelling van het plan
- ruimtelijke en financiële scope
- doorlooptijd
- verantwoordelijkheden

Het gaat ook over de *participatieambitie*: de gewenste mate van participatie: meeweten, meedenken, meedoen.

De participatieruimte bepaalt de participatieambitie. Als op voorhand al duidelijk is dat er met de reacties niets kan gebeuren, dan heeft er naar vragen geen zin.

De randvoorwaarden moeten vanaf de start van het participatietraject voor alle betrokkenen duidelijk zijn.

De onderwerpen die in een milieueffectrapport aan de orde komen zijn vaak onderdeel van de belangen die spelen. Denk aan luchtkwaliteit, gezondheid of geluidsoverlast. Bij het vaststellen van de randvoorwaarden moeten deze onderwerpen dan ook worden meegenomen.

Stap 2: Inhoud verzamelen

Binnen de randvoorwaarden verzamelt de initiatiefnemer samen met belanghebbenden informatie voor de besluitvorming. Het onderwerp wordt vanuit verschillende belangen en invalshoeken verkend. Pas dan is het mogelijk om buiten de kaders te denken en tot goede oplossingen te komen.

Er zijn veel manieren om tot goede inhoud te komen: websites, social media, bijeenkomsten of individuele gesprekken. Ook de onderzoeksresultaten uit het milieueffectrapport bieden input voor het participatietraject.

Voorbeeld gebiedsgeschiedenis

Een omwonende kent de geschiedenis van het gebied. Bij het zoeken naar een alternatieve fietsroute voor de schooljeugd wist een oudere man te vertellen dat ergens nog fundamente van een tunneltje onder de snelweg liggen. Het bleek de oplossing van een behoorlijk ingrijpend probleem.

Stap 3: Selecteren van de inhoud

Het bevoegd gezag bewaakt de randvoorwaarden bij het selecteren van de inhoud. De randvoorwaarden bepalen de selectie. Vooral bij spannende projecten met veel (emotionele) belangen leidt het selecteren van de inhoud tot belangrijke beslissingen. Het milieueffectrapport kan mogelijk ontbrekende informatie leveren. Keuzes die tijdens dit selectieproces worden gemaakt moeten goed worden beargumenteerd en gedocumenteerd. Dit voorkomt dat discussies opnieuw worden gevoerd.

Stap 4: Het besluit communiceren

Het bevoegd gezag communiceert naar alle betrokkenen waarom wat gekozen is en verwijst daarbij naar de randvoorwaarden. Betrokkenen willen weten hoe hun inbreng is verwerkt en waarom zij sommige inbreng niet terugzien. Met open en eerlijke communicatie zal het besluit sneller worden geaccepteerd.

Het milieueffectrapport is een formeel middel om resultaten vast te leggen. Om deelnemers van het participatietraject te informeren, is bijvoorbeeld een nieuwsbrief of website meer geschikt. Er zijn veel situaties denkbaar waarin betrokkenen het niet met elkaar eens worden. De formele route naar zienswijze of bezwaar maken is dan de volgende stap. Vertel belanghebbenden hoe dit werkt. Dan blijven de communicatielijnen open en weet je wat je van elkaar kunt verwachten.

Infographic brengt de interactie in beeld

Bij deze factsheet hoort een infographic. Deze brengt de interactie tussen de verschillende fasen van participatie en van milieueffectrapportage duidelijk in beeld.

Meer weten?

Meer weten over participatie en milieueffectrapportage? Bel, mail of kom langs. We staan je graag te woord.

- Patrick Patiwaal – 030 234 7650 – ppatiwaal@eia.nl
- Roel Sillevissmit – 030 234 7648 – rsillevissmit@eia.nl
- Herbert Korbee – 06 543 71 669 – h.korbee@korbee-hovelynck.nl
- Ingrid Hovelynck – 06 295 84 371 – i.hovelynck@korbee-hovelynck.nl

Deze factsheet is een coproductie van de Commissie mer en adviesbureau Korbee & Hovelynck.

KORBEE
HOVELYNCK